

Szépkiejtési verseny, 2022. február 5.
Concours de belle prononciation, le 5 février 2022

Pilinszky János és Nemes Nagy Ágnes költeményei

Pilinszky János: Halak a hálóban

Csillaghálóban hányódunk
partravont halak,
szánk a semmiségbe tátog,
száraz úrt harap.
Suttogón hiába hív az
elveszett elem,
szűrő kövek, kavicsok közt
fuldokolva kell
egymás ellen élnünk-halnunk!
Szívünk megremeg.
Vergődésünk testvérünket
sebzi, fojtja meg.
Egymást túlkiáltó szónkra
visszhang sem felel;
öldökölnünk és csatáznunk
nincs miért, de kell.
Bűnhődünk, de bűnhődésünk
mégse büntetés,
nem válthat ki poklainkból
semmi szenvedés.
Roppant hálóban hányódunk
s éjfélkor talán
étek leszünk egy hatalmas
halász asztalán.

*

Pilinszky János: Bűn

Gyerek vagy még, a tagjaid
mégis már szinte készen
vakítanak a hajlatok
derengő rendszerében,
s akár egy bujkáló mosoly,
ha csípőd nem, hát vállad
elárul és magadra hagy.
Tetőtől talpig látlak.

Nézlek, és nem birom tovább,
egyetlen moccanásra
puhán megindul életem,
mint omló homokbánya.
Gyenge vagy még, hát menekülj

mielőtt utolérne!
Előre biccen a fejed.
Az első ütés érte.

Mohón tülekszenek feléd
a leroskadó évek;
mint kiéheztetett botok,
a rengeteg megéled.
Éjszakáim! az éjszakák
didergő csócseléke!
Testestül veti rád magát,
egy falatka kenyérre.

Fiatal csuklóid eltörrik
és bezúzzák a hátad;
az üdvösségük keresik,
mit nálam nem találtak.
Az elveszített gyermeket,
vakító ifúságot!
S kifosztva elhajítanak,
mint talpig tépett zsákot.

Ez maradt belőled nekem?
Ájult közönnyel nézlek.
Hová a váll, mely tündökölt,
nyoma a tündöklésnek?
Zavartan tesz-vesz a kezem
az üres levegőben.
Te volnál, kit megöltek és
én lennék, ki megöltem?

*

Pilinszky János: Francia fogoly

Csak azt feledném, azt a franciát, kit
hajnalfele a szállásunk előtt
a hátsó udvar sűrűjében láttam
lopódzani, hogy szinte földbe nőtt.
Körülkutatva éppen visszanézett,
s hogy végre biztos rejteket talált:
övé lehet a zsákmánya egészen!
Akármi lesz is, nem mozdul odább.

S már ette is, már falta is a répát,
mit úgy lophatott rongyai alatt.
Nyers marharépát evett, de a torkán
még alig ért le, jött is a falat;
és undorral és gyönyörrel a nyelvén
az édes étel úgy találkozott,

mint telhetetlen testi mámorukban
a boldogok és boldogtalanok!

Csak azt a testet, reszkető lapockát,
a csupa bőr és csupa csont kezét,
a tenyerét, mely úgy tapadt a szájra
és úgy adott, hogy maga is evett!
Az egymás ellen keserülő szervek
reménytelen és dühödt szégyenét,
amint a végső összetartozást is
önönmaguktól kell, hogy elvegyék!

Az állatian makogó örömről
a suta lábát ahogy lemaradt,
és semmisülten kuporgott a testnek
vad gyönyöre és gyötrelme alatt!
A pillantását, - azt feledném egyszer!
Ha fuldokolva is, de falt tovább,
és egyre még, és mindegy már akármit,
csak enni bármit, ezt-azt, önmagát!

Minek folytassam? - Örök jöttek érte;
a szomszéd fogolytáborból szökött.
S én bolyongok, mint akkor is a kertben
az itthoni kert árnyai között.
A jegyzetembe nézek és idézem:
"Csak azt feledném, azt a franciát..."
S a fülemből, a szememből, a számból
a heves emlék forrón rámkialt:

"Éhes vagyok!" - És egyszeriben érzem
a halhatatlan éhséget, amit
a nyomorult már réges-rég nem érez,
se földi táplálék nem csillapít.
Belőlem él! És egyre éhesebben!
És egyre kevesebb vagyok neki!
Ki el lett volna bármi eleségen:
most már a szívemet követeli.

*

Pilinszky János: Ravensbrücki passió

Kilép a többiek közül,
megáll a kockacsendben,
mint vetített kép hunyorog
rabruha és fegyencfej.

Félelmetesen maga van,
a pórusait látni,

mindene olyan óriás,
mindene oly parányi.

És nincs tovább. A többi már,
a többi annyi volt csak,
elfelejtett kiáltani
mielőtt földre roskadt.

*

Pilinszky János: Harmadnapon

És fölzúgnak a hamuszín egek,
hajnalfele a ravensbrücki fák.
És megérik a fényt a gyökerek.
És szél támad. És fölzeng a világ.
Mert megölhették hitvány zsoldosok,
és megszünhetett dobogni szive –
Harmadnapra legyőzte a halált.
Et resurrexit tertia die.

*

Pilinszky János: Sztavrogin visszatér

"Nem gondoltak a rózsakertre,
és elkövették, amit nem szabad.

Ezentúl üldözöttek lesznek
és magányosak, mint egy lepkegyűjtő.
Üveg alá kerülnek valahányan.

Üveg alatt, túhegyre szúrva
ragyog, ragyog a lepketábor.
Önök ragyognak, uraim.

Félek. Kérem a köpenyem."

*

Pilinszky János: Intelem

Ne a lélekzetvételt. A zihálást.
Ne a nászasztalt. A lehulló
maradékot, hideget, árnyakat.
Ne a mozdulatot. A kapkodást.
A kampó csöndjét, azt jegyezd.

Arra figyelj, amire városod,
az örök város máig is figyel:

tornyaival, tetőivel,
élő és halott polgáraival.

Akkor talán még napjaidban
hírül adhatod azt, miről
hírt adnod itt egyedül érdemes.

Írnok,
akkor talán nem jártál itt hiába.

*

Pilinszky János: Egy életen keresztül
Sógorom emlékezetére

1

Mi törjük el, repesztjük ketté,
mi egyedül és mi magunk
azt, ami egy és oszthatatlan.

2

Utána azután
egy hosszú-hosszú életen keresztül
próbáljuk vakon, süketen, hiába
összefércelni a világ
makulátlan és eredendő szövetét.

3

Gyerekkorunkban meg kellene halnunk,
tudásunk csúcsán, alázatunk magasán,
de tovább élünk, foltozgatva és
toldozgatva a jóvátehetlent.

4

Még jó, hogy elalhatunk közbe-közbe
és utóljára.

*

Pilinszky János: Fabula

Hol volt, hol nem volt,
élt egyszer egy magányos farkas.
Magányosabb az angyaloknál.

Elvetődött egyszer egy faluba,

és beleszeretett az első házba, amit meglátott.

Már a falát is megszerette,
a kőművesek simogatását,
de az ablak megállította.

A szobában emberek ültek.
Istenen kívül soha senki
olyan szépnek nem látta őket,
mint ez a tisztaszívű állat.

Éjszaka aztán be is ment a házba,
megállt a szoba közepén,
s nem mozdult onnan soha többé.

Nyitott szemmel állt egész éjszaka,
s reggel is, mikor agyonverték.

*

Nemes Nagy Ágnes: Éj

Sose láttam ilyen éjet
Feketénél feketébbet
Ver a zápor szeges ostor
Szabadíts meg a gonosztól

Szabadíts meg a gonosztól
Sose láttam ilyen éjet
Fut a nagy ló fut az égnek

Kivirít a magos égbolt
A nyomába csupa vérfolt
Csupa vérfolt a patája
Fut a villám fut a mélynek
Csupa vércsík a nyomába

Csupa vércsík csupa vérfolt
Sose láttam ilyen éjet
Ver a zápor szeges ostor
Szabadíts meg a gonosztól
Szabadíts meg a gonosztól

*

Nemes Nagy Ágnes: A szomj

Hogy mondjam el? A szó nem leli számat:
kimondhatatlan szomj gyötör utánad.
– Ha húsevő növény lehetne testem,

belémszívódnál, illatomba esten.
Enyém lehetne langyos, barna bőröd,
kényes kezed, amivel magad őrzöd,
s mely minden omló végső pillanatban
elmondja: mégis, önmagam maradtam.
Enyém karod, karom fölé hajolva,
enyém hajad villó, fekete tolla,
mely mint a szárny suhan, suhan velem,
hintázó tájon, fénylőn, végtelen.
Magamba innám olvadó husod,
mely sűrű, s édes, mint a trópusok,
és illatod borzongató varázsát,
mely mint a zsurlók, s ősvilági zsályák.
És mind magamba lenge lelkedet
(fejed fölött, mint lampion lebeg),
magamba mind, mohón, elégitetlen,
ha húsevő virág lehetne testem.
– De így? Mi van még? Nem nyugszom sosem.
Szeretsz, szeretlek. Mily reménytelen.

*

Nemes Nagy Ágnes: Fák

Tanulni kell. A téli fákat.
Ahogyan talpig zúzmarások.
Mozdíthatatlan függönyök.

Meg kell tanulni azt a sávot,
hol a kristály már füstölög,
és ködbe úszik át a fa,
akár a test emlékezetbe.

És a folyót a fák mögött,
vadkacsa néma szárnyait,
s a vakfehér, kék éjszakát,
amelyben csuklyás tárgyak állnak,
meg kell tanulni itt a fák
kimondhatatlan tetteit.